

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΚΒ'

ΣΕΙΡΑ Α'

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ – ΠΕΡΙΛΗΨΗ – ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Στην πρώ τη σειρά του νέου ΚΒ' Κύκλου των Σεμιναρίων ΙστορικοΦιλοσοφικού Λόγου ασχολούμαστε με το Νεοελληνικό Νέκρωμα και τη δυνατότητα ανάστασης της χώρας από τη σήψη του θανάτου του Νεοελληνισμού. Ένας τέτοιος αγώνας ανάστασης αναγκαία θα χρειαστεί να στηριχθεί στην αείζωο δύναμη του Ελληνισμού και να συντονιστεί με το Ανύσμα της Ιστορίας στο παρόν. Ο Λόγος του Οντος είναι πυρ αείζων που καθορίζει την κοσμική τάξη και τον ρυθμό της πραγματικότητας (Ηράκλειτος). Αυτός ρυθμίζει το γίγνεσθαι της ύπαρξης και την ροή της ιστορίας, ιδιαίτερα στις μεγάλες μεταβατικές περιόδους όπως η κοσμοιστορική δική μας. Θα κερδίσουμε το μέλλον αν οικειοποιηθούμε (στην πραγματικότητα επιτέλους, και όχι στην ονειρώξη όπως μέχρι τώρα) το παρελθόν.

Η αληθινή Μεγάλη Ιδέα είναι η αναγέννηση του ενεργού Ελληνισμού του Κλασσικού. Ευτυχής συγκυρία κάνει το πνεύμα του Ανύσματος της Ιστορίας στις ημέρες μας να πνέει κλασσική πνοή ως τρόπο σκέψης και ιεραρχία αξιών.

Αν λοιπόν σκοπεύσουμε σωστά, θα έχουμε «με ένα σμπάρο δυο τρυγόνια». Αν όμως ξανασκοπεύσουμε λάθος, όπως ακόμη και τώρα πέφτοντας στον γκρεμό κάνουμε, τότε από τα απόνερα της ιστορίας στα οποία βρισκόμαστε θα πάμε όχι στην αιχμή αλλά στα απόβλητα της ιστορίας: η κόπρος του νεοελληνικού παραμορφώματος θα πνίξει αηδιστικά και τελειωτικά τη χώρα. Η συστηματική και παντοειδής ασχημία είναι πολύ σοβαρό αμάρτημα, με βαρύτερες πρακτικές συνέπειες, όπως θα έπρεπε να ξέρουμε από τον κλασικισμό του Ελληνισμού.

Έχοντας σε προηγούμενες συναντήσεις μας **(α)** αποκαλύψει τη φύση και την αιτιολογία του

νεοελληνικού παραμορφώματος και ήδη πια νεκρώματος, αφενός. Και έχοντας

(β)
προσανατολιστεί σωστά για τις γεωπολιτικές και πολιτιστικές διαστάσεις του Ανύσματος της Ιστορίας στο Νυν, αφετέρου. Ερευνήσαμε την προηγούμενη Πέμπτη τις γενικές συνθήκες και όρους για τη δυνατότητα ανάστασης της χώρας και της κοινωνίας μας, για τη δυνατότητα μετάταξής της από τα Απόνερα προς την Αιχμή της Ιστορίας, για την δυνατότητα μετατόπισης της από στείρα, μάταια και καταστροφική αντίδραση προς την Ιστορία, σε γόνιμη, τελεσφορούσα και δημιουργική συνέργεια με αυτήν και με την βαρύνουσα ροπή του παρόντος. Μελετήσαμε δηλαδή θεωρητικά αλλά και με βάση την ιστορική πραγματικότητα του παρελθόντος τη μορφή και τον τρόπο κάθε αποτελεσματικού αγώνα αναζωογόνησης ενός συστήματος ευρισκόμενου σε βαθύτατη κρίση, απειλούσα την τερματική του κατάληξη.

Τέσσερις γενικούς όρους είναι απαραίτητο να πληροί κάθε τέτοια απόπειρα ανάταξης ενός θνήσκοντος συστήματος:

1) Η στρατηγική αναβίωσης πρέπει να είναι συνολική. Όλες οι διαστάσεις της κοινωνικής ύπαρξης και της θεσμικής συγκρότησής της καθώς και της πολιτιστικής της ζωής πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε ένα ενιαίο πλάνο που θα περιέχει τις δράσεις αναζωογόνησης σε όλα τα πεδία. Σκοπός, δομή και λειτουργία του κράτους, πολιτειακή συγκρότηση και λειτουργία του πολιτικού συστήματος, πολιτιστικός χαρακτήρας και παραγωγή, παιδεία, οικονομία και εξωτερική πολιτική – όλα πρέπει να είναι αντικείμενο συνδυασμένης αναθεώρησης και ριζοσπαστικών τομών υπό ένα και το αυτό πνεύμα και υπό τις ίδιες αρχές. Κάθε απόπειρα μερικής προσέγγισης του μέγιστου προβλήματος είναι καταδικασμένη να αποτύχει θρυματιζόμενη μεταξύ της σφύρας του πνεύματος των καιρών και του άκμονος της αντίστασης του

status

quo

.

2) Η στρατηγική αναβίωσης πρέπει να είναι ριζοσπαστική. Χρειάζονται σε κάθε τομέα βαθιές και ευρείες τομές για την απομάκρυνση νεκρωμάτων και την εξυγίανση του κοινωνικού σώματος υπό νέο καθεστώς συσχετισμών και συλλειτουργίας υγιών μερών, ιστών και οργάνων. Απαιτείται δηλαδή γενική ελλεβορική κρίση και όχι συντηρητική θεραπευτική αγωγή. Απαιτείται καινούργια χάραξη και όχι βελτίωση της παλιάς. Το μικρό και λίγο δεν θα βοηθήσει – αντιθέτως μάλιστα (φαινομενικά παραδόξως) θα επιδεινώσει την κατάσταση. Μηχανισμοί βελτίωσης εκεί που χρειάζονται συγκλονισμοί μετάλλαξης του συστήματος επαληθεύουν απλώς την πεποίθηση της θανατηφόρας ακινησίας που ούτως ή άλλως επικρατεί (μάλιστα καλλιεργείται με τη μεθόδευση των ηγετικών αναξιοκρατιών ενός αποτυχημένου κράτους, όπως είναι η Ελλάδα) στις καταληκτικές φάσεις του διαλυόμενου συστήματος. Στην κατάρρευση οι ηγετικές ομάδες προσπαθούν να επιβάλουν με διάφορες τεχνικές τη συσπείρωση γύρω τους ευρέων κοινωνικών ομάδων και στρωμάτων για να συντηρήσουν το

status

quo

και να απεμπολήσουν τις ευθύνες τους. Οι έξυπνες κοινωνίες τις περιθωριοποιούν και τις αλλάζουν – πράγμα εύκολο κατά βάθος γιατί παρά την προβαλλόμενη σκληρότητά τους οι ηγετικές αναξιοκρατίες της παρακμής βρίσκονται στην πραγματικότητα στο ναδίρ της δύναμής τους. Οι ριζοσπαστικές τομές αναδομούν κατ' ακολουθία και κατ' ανάγκη το σύστημα εξουσιών και ηγετικών

elites

, και έτσι διευκολύνουν και ως προς αυτό την επιδιωκόμενη αναγέννηση. Κυρίως όμως δρουν καταλυτικά στο επίπεδο των κοινωνικών μηχανισμών με την δημιουργία και ενίσχυση καινούριων συμφερόντων και νέων συσχετισμών συμφερόντων. Τα συμφέροντα που θα δράσουν σε συντονισμό με την ροπή του Ανύσματος της Ιστορίας χρειάζεται να πεισθούν ότι δεν θα υπάρξει πισογύρισμα για να εκτεθούν και να αναλάβουν τις ηγετικές ευθύνες που πρέπει να επωμισθούν αντικαθιστώντας την αποτυχημένη ηγετική αναξιοκρατία. Κι αυτό θα γίνει όταν η Μεταρρύθμιση είναι τόσο ριζική ώστε να μην είναι συμβατή με το παλιό σύστημα του

status

quo

κατά κανένα τρόπο.

3) Η στρατηγική αναβίωσης πρέπει απαραιτήτως να είναι όχι απλά και μόνο ριζοσπαστική, αλλά Ειδωλοκλαστική. Τα είδωλα του συστήματος της αποτυχίας χρειάζεται να συντριβούν, έστω με πολύ πόνο – καλύτερα με αυτόν τον σωτήριο πόνο της ανάρρωσης παρά με τον μακάβριο πόνο του θανάτου. Μεγάλος πόνος θα υπάρξει, γιατί τα είδωλα του συστήματος, σαν μέρος της ιδεολογίας του, έχουν συντραφεί με τους

ανθρώπους και έχουν γίνει κομμάτι της ταυτότητας της κοινωνίας, έχουν καταστεί ασυνείδητες νόρμες με τις οποίες η κοινωνία σκέπτεται, αισθάνεται, συμπεριφέρεται και πορεύεται. Αλλά τα Είδωλα του status quo

της αποτυχίας είναι ψευδής ταυτότητα, μη γνήσιο κομμάτι της κοινωνίας. Και πρέπει γι' αυτό να αποκριθούν και αποβληθούν βιαίως αλλά αυτομάτως. Ο λόγος γι' αυτή την καλώς εσκεμμένη Ειδωλοκρασία είναι ότι η προκαλούμενη μ' αυτόν τον τρόπο συγκλονιστική εμπειρία θα βοηθήσει να ανακρυσταλλωθεί η κοινωνία, αποβαλλομένων των δυσαρμονιών και δυσχυμίων του παραμορφωμένου και παραμορφωτικού νεκρώματος. Πέρα από τον αναγκαίο οστρακισμό της αναξιοκρατίας, την κατάλυση του καθεστώτος των ανίκανων elites, και την εμπέδωση αξιοκρατικού συστήματος οργάνωσης της κοινωνίας στις συλλογικές (όπως και στις ιδιωτικές) λειτουργίες της, απολύτως απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβίωση είναι και η κατάργηση των ιδεολογιών της παρακμής και της αποτυχίας. Τα είδωλα πρέπει να κυλιστούν κάτω και να ποδοπατηθούν ώστε να μην υπάρξει πιθανότητα το αποτυχημένο κατεστημένο να αρπαχτεί από αυτά για να χαυνώσει και διαβουκολήσει και πάλι τον λαό. Αναγέννηση θα πει γκρέμισμα του παλιού και σωστό στήσιμο εκ βάθρων του καινούργιου, πρωτίστως στο πεδίο του πολιτισμού, του πνεύματος και της ιδεολογίας, και επίσης βεβαίως και σε όλες τις δομές της κοινωνίας.

4) Η στρατηγική αναβίωσης πρέπει να βασίζεται στην αρχή της ελευθερίας και να συνίσταται στη ριζική απελευθέρωση όλων των συστημάτων της κοινωνίας

. Η αποτυχία ενός συστήματος έχει ως προσεχή αιτία τη διαδοχικώς επιδεινούμενη αναποτελεσματικότητά του. Βέβαια, οι βαθύτερες αιτίες της αποτυχίας του είναι ακριβώς τα αίτια που προκαλούν τη συνεχώς ελαττούμενη απόδοσή του, όπως η αναξιοκρατία και η παρακμιακή ιδεολογία του. Και ακόμη βαθύτερα κείνται οι παραμορφώσεις των φυσικών συσχετισμών που παράγουν συστηματική δυσλειτουργία μέσω της αναδυόμενης σε ένα παραμόρφωμα συγγενούς και εγγενούς αναξιοκρατίας. Αλλά γενικότερα υπό μια αντικειμενική θεώρηση, η παραμόρφωση ενός φυσικού συστήματος (και η ανθρώπινη κοινωνία είναι ένα φυσικό σύστημα) μπορεί να συσταθεί και να συντηρηθεί μόνο υπό το κράτος αυξανόμενων περιορισμών στην ελευθερία κίνησής του. Το παραμόρφωμα χρειάζεται βιασμό των φυσικών δομών για να υπάρξει. Άλλως κάθε φυσικό σύστημα, μετά την άσκηση πάνω του εφάπαξ κάποιου βαθμού βίας και συνεπακόλουθης παραμόρφωσης, έχει την τάση από μόνο του να επανέρχεται στην κατάσταση φυσικής ισορροπίας. Το ον είναι ευσταθές από μόνο του και αυθυπόστατο. Η συνεχής και αυξανόμενη πίεση βιασμού που απαιτείται για να διατηρηθεί ένα σύστημα εκτός φυσικής τάξης αυτόματης αυτοδιευθέτησης, δημιουργεί δομές και ροπές συνεχώς αυξανόμενης παραμόρφωσης.

Έτσι εγκαθιδρύεται ένας φαύλος κύκλος μεγεθυνόμενης παραμόρφωσης – αυξανόμενου καταναγκασμού – μειούμενης απόδοσης

. Γιατί όσο επιβαρύνεται το σύστημα με περιορισμούς της ελευθερίας κίνησής του (όσο δηλαδή απομακρύνεται από την κατάσταση γενικευμένης ισορροπίας του πέριξ του σημείου απόλυτα φυσικής κατάστασής του), τόσο μεγαλύτερο ποσοστό από το παραγόμενο έργο του καταναλώνεται σε εσωτερικές τριβές υπερνίκησης της εγγενούς ροπής του επανόδου στη φυσική του ισορροπία. Έτσι το συστηματικά

παραμορφωμένο σύστημα όχι μόνο παράγει συνεχώς λιγότερο έργο, αλλά και συνεχώς μεγαλύτερο μέρος από αυτό αφαιρείται από τη θετική χρήση του. Και όχι μόνο πάσχει αυτή τη διπλή εξουθένωση, αλλά και την πάσχει κατά συνεχώς επιβαρυνόμενο τρόπο μέχρις τελειωτικής εξάντλησης, μέχρις ότου η συνεχής διπλή εξουθένωση καταστεί καθολική εξουδένιση και εκμηδένιση (όπως στη νέα Ελλάδα).

Αυτή είναι η αηδής μα αναπόφευκτη μοίρα της ανελευθερίας. Και αντιθέτως, το λαμπρό

πεπρωμένο της ελευθερίας προορίζει τον άνθρωπο για την οικεία ευεστία και ευδαιμονία του, για την

ικανοποίηση της βαθύτερης επιθυμίας του και την εκπλήρωση του τελικού σκοπού του: την μέγιστη και βέλτιστη αυτοπραγμάτωσή του.

Για να λειτουργήσει η δυναμική της ανάταξης χρειάζεται λοιπόν μια Στρατηγική Αναγέννησης, Συνολική, Ριζοσπαστική, Ειδωλοκλαστική και βασισμένη στην αρχή της Ελευθερίας και στη λογική και αξιολογία του φυσικού συστήματος.

Τη θεωρητική ανάλυση επαληθεύσαμε με καίρια ιστορικά παραδείγματα.

Η **αρχαία Αθήνα** στο τέλος του 7^{ου} αιώνα αντιμετώπιζε βαθύτατα εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα. Δεν ανήκε στις πρωτοπόρες, πιο ανεπτυγμένες και ισχυρότερες ελληνικές δυνάμεις, αλλά ίστατο στο περιθώριο των αρχαϊκών εξελίξεων. Επιέζετο και περιωρίζετο από την παρουσία ισχυρών γειτόνων πρώτου μεγέθους τότε, της Αίγινας, των Μεγάρων και λίγο μακρύτερα της Κορίνθου και των Θηβών. Η ίδια η Σαλαμίνα

διεμφισβητείτο και είχε de facto εκχωρηθεί. Είχε χρησιμοποιήσει την έλλειψη προβολής ισχύος στο εξωτερικό για να εμπεδώσει την κυριαρχία της στην Αττική. Αλλά το αδιέξοδο της μεγάλης συσσώρευσης γαιών στο τέλος της προηγούμενης περιόδου της αγροτικής οικονομίας, οι ιστορικές αναπτύξεις από την εν εξελίξει Επανάσταση του Λόγου, η νέα οικονομία και η ανεπάρκεια της Αθήνας να ευρίσκεται στην αιχμή της ιστορίας, είχαν προκαλέσει υψηλή εσωτερική ένταση μεταξύ της ολιγαρχίας της μεγάλης γαιοκτημοσύνης και του υπόλοιπου πληθυσμού, ένταση που είχε καταλήξει στη διαμόρφωση τριών ομάδων ευρισκόμενων σε συνεχή και ασυνδύαστη αντιπαλότητα. Η πρώτη ομάδα (οι Πεδιείς ή Πεδιακοί) αποτελείτο από τους μεγάλους γαιοκτήμονες, τους υποτακτικούς και τους πελάτες τους. Γεωγραφικά είχαν ισχυρή παρουσία και υποστήριξη στην πόλη ως κέντρο εξουσίας, στο λεκανοπέδιο της και στην πεδιάδα της Ελευσίνας. Η δεύτερη ομάδα (οι Παράλιοι) συνεκροτείτο από την ανερχόμενη τάξη των μικρότερων και πιο δημιουργικών γαιοκτημόνων που επιδίδονταν συστηματικά στη νέα οικονομία της βιοτεχνίας και του εμπορίου, με τους εργαζόμενους γι' αυτούς – με τοπική βάση στα νότια παράλια της Αττικής περί το Σούνιο, περίπου από τις Αλές στα δυτικά μέχρι τις Πρασιές στα ανατολικά. Τέλος η τρίτη ομάδα (οι Διάκριοι) είχαν γαίες στα υπερόρια του Αθηναϊκού λεκανοπεδίου, πέρα από τα βουνά που το ορίζουν, στην πεδιάδα του Μαραθώνα και νότιά της, στηρίζονταν δε κυρίως στη συμπάθεια των ορεινών αγροτικών πληθυσμών της γύρω περιοχής της Αττικής.

Έντονη κοινωνική αναταραχή, απόπειρα τυραννίας από τον Κύλωνα με δραματικές συνέπειες, και ήττες στο εγγύς εξωτερικό, έφθασαν στο απροχώρητο, όταν στις αρχές του 6^{ου} αιώνα π.Χ. ορίστηκε ο σοφός Σόλων ως διαλλακτής των αντιτιθέμενων μερίδων και ενοποιός του διασπαζόμενου σώματος της κοινωνίας. Ο Σόλων συνέθεσε ένα συνολικό πρόγραμμα ριζοσπαστικών μεταρρυθμίσεων χωρίς να αφήνει τίποτε εκτός του βεληνεκούς του . Έτσι:

1) Άλλαξε άρδην τον πολιτειακό χάρτη της Αθήνας.

2) Αντιμετώπισε τις συνέπειες της εισαγωγής του νομίσματος στην οικονομία, σταθεροποιώντας τη σχέση μεταξύ μονάδας βάρους για όλα τα αγαθά γενικά και μονάδας βάρους για το νομισματικό αγαθό ειδικά (τον άργυρο).

- 3) Προσάρμοσε την Αθηναϊκή νομισματοκοπία και το σύστημα μονάδων βάρους προς τον Ευβοϊκό μετρητικό κανόνα, απομακρύνοντάς την από το Αργείο-Αιγινητικό.
- 4) Προσανατόλισε την Αθήνα προς το εμπόριο και ειδικά το εμπόριο με το Αιγαίο και την Ανατολή, σε ανταγωνισμό και αντίθεση προς το Αιγινητικό και Μεγαρικό.
- 5) Επίσης προσανατόλισε την Αθήνα προς τη βιοτεχνία.
- 6) Υιοθέτησε πολιτική ανοικτών θυρών για τη μετανάστευση προς την Αθήνα, ειδικά την είσοδο τεχνιτών που έρχονται να κατοικήσουν και εργασθούν στην πόλη. Ο περίφημος θεσμός των ξένων Μετοίκων έχει την αρχή του εδώ. Οι πολυάριθμοι Μέτοικοι, χωρίς να είναι πολίτες, έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην οικονομία της χώρας, πολλοί από αυτούς συγκεντρώνοντας μεγάλο πλούτο και επιρροή. Η Αθήνα παρείχε στην συνέχεια το κατάλληλο έδαφος για την κερδοφόρα επιχειρηματική πρωτοβουλία και ανάπτυξη, και κέρδιζε από την προσέλκυση του ικανώτερου ανθρώπινου κεφαλαίου, στην οικονομία όπως και στο πνεύμα, την γνώση και τον πολιτισμό.
- 7) Έδωσε θέση στην ανερχόμενη οικονομική τάξη μέσα στο Αθηναϊκό σύστημα εξουσίας, ενώ προστάτευσε θεσμικά τους πολλούς, κατακυρώνοντας ταυτόχρονα δύο αρχές, την Τιμοκρατία στη διοίκηση (ρόλος του πλούτου, άσχετα από τη βάση του – βιοτεχνικό και εμπορικό κεφάλαιο όσο και γαιοκτημονικό) και τη Δημοκρατία στον έλεγχο και την κύρωση (νόμος των μεγάλων αριθμών, στην εκκλησία, στη νέα βουλή και στα δικαστήρια).
- 8) Συνέγραψε νέους κώδικες νόμων, αστικούς, ποινικούς και δικονομικούς και μεταρρύθμισε το δικαστικό σύστημα, εισάγοντας και δικαστήρια πολυπληθών ενόρκων – δικαστών. Ελάφρυνε τις παλαιότερες ρήτρες. Διατύπωσε καθαρά την αρχή της οικονομικής ελευθερίας του συμβάλλεσθαι. Ό,τι συμφωνήσουν οι συμβαλλόμενοι έχει κύρος (με την εξαίρεση παραβίασης των δημόσιων κανόνων).
- 9) Προέβη σε ρυθμίσεις που ανακούφιζαν τα βάρη των πολιτών στην τρέχουσα τότε οικονομική κρίση, ενώ ταυτόχρονα μεριμνούσε για συναφείς διαρθρωτικές αλλαγές που θα εμπόδιζαν την επανεμφάνιση υστερότερα του ίδιου προβλήματος. Κατάργησε τον δανεισμό

επί σώματι. Εξαγόρασε τους τελούντες υπό καθεστώς ιδιότυπης δουλείας λόγω χρεών. Ήρε τις υποθήκες γης. Απέκοψε τα χρέη κατά περίπου 30% μέσω νομισματικής αλλαγής.

10) Ακολούθησε δυναμική εξωτερική και αμυντική πολιτική, ιδίως στο εγγύς περιβάλλον, προκαλώντας πόλεμο για τη Σαλαμίνα.

Αρκετές από τις Σολώνειες ρυθμίσεις δεν κατέστη δυνατόν να εφαρμοσθούν άμεσα, αλλά παρέμειναν οδηγοί μελλοντικών πραγματώσεων. Η τυραννία του Πεισίστρατου και των Πεισιστρατιδών κινήθηκε στα ίδια πλαίσια εμπεδώνοντας τις μεταβολές και *de facto* προετοιμάζοντας το έδαφος για τις Μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη την τελευταία δεκαετία του 6ου

αιώνα π.Χ. Κατά την Πεισιστράτειο περίοδο περιορίσθηκε η εξουσία και επιρροή της μεγάλης γαιοκτημοσύνης, τονίστηκε η σημασία της νέας οικονομίας ενώ προστατεύθηκε ο μικρός αγροτικός κλήρος, δόθηκε έμφαση σε πολιτιστικές δράσεις υψηλού επιπέδου (συναγωγή σε *corpus*

και έκδοση των Ομηρικών και των Ορφικών επών, καλλιέργεια της ποίησης, πολιτική μεγάλων εορτών συνοχής της πόλης, θέσπιση των Παναθηναίων σε μείζονα κλίμακα και πολιτιστική τους διάσταση, στήριξη της τραγικής μούσας), υιοθετήθηκε ενεργός εξωτερική πολιτική με προβολή ισχύος στη Βόρεια Ελλάδα και τα Στενά, ενώ υλοποιήθηκε σημαντικό πρόγραμμα δημόσιων έργων ωφελιμότητας και καλλωπισμού της πόλης και ίδρυσης μεγάλων ναών.

Οι Μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη μετά την πτώση της τυραννίας, έγιναν πάλι υπό την διπλή πίεση εσωτερικών εντάσεων (αντίδραση της ολιγαρχικής παράταξης των μεγάλων γαιοκτημόνων) και εξωτερικών παρεμβάσεων (εκ μέρους της πανίσχυρης Σπάρτης που κατέλυσε την τυραννία και ήθελε να παίξει ρόλο στη συγκρότηση του Αθηναϊκού Κράτους εν συνεχεία). Οι Μεταρρυθμίσεις συνέχιζαν την προηγούμενη κατεύθυνση, με το ίδιο πνεύμα και τις ίδιες αρχές. Ο Ειδωλοκραστικός σκοπός τους αποκαλύπτεται από τις διοικητικές και δομικές αλλαγές της Αθηναϊκής κοινωνίας που εισήγαγε ο Κλεισθένης. Οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων καθορίζονταν στο παλαιό σύστημα με βάση οικογένειες, γένη, τριττύες και φυλές. Ήταν ένα πυκνό πλέγμα πραγματικής ή υποτιθέμενης συγγένειας

αίματος διαφόρων βαθμών (στις φυλές μέσω ενός κοινού ηρωικού αρχηγέτη). Πρακτικότερα, κοινές συνήθειες, δοξασίες, εορτές και, το περισσότερο και σπουδαιότερο, κοινές λατρείες, ένωναν τα μέλη αυτών των ομάδων μεταξύ τους. Το άτομο ήταν πρώτα μέλος σε τέτοια ομάδα και μετά, και μέσω αυτής, ήταν πολίτης της πόλεως-κράτους. Έτσι η συνοχή της πολιτείας ήταν βαθιά, πολλαπλή και σθεναρή.

Ο Κλεισθένης υιοθέτησε ένα νέο σύστημα διοικητικής διαίρεσης των Αθηναίων. Εθεσμοθέτησε μια γεωγραφική οντότητα, τον τοπικό δήμο. Κατά την παλαιά διάκριση των τριών περιοχών της Αττικής που αντιστοιχούσαν στις τρεις διαφορετικές ομάδες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές (Πεδινοί, Παράλιοι, Υπεράκριοι ή Διάκριοι), πήρε έναν δήμο από κάθε μια από αυτές τις μεγάλες γεωγραφικές περιοχές, και έκανε από τρεις δήμους μια νέα φυλή. Οι νέες φυλές ήταν 10, ασύμβατες προς τις παλαιές 4. Στο μέλλον οι σχέσεις του πολίτη προς το Κράτος εξηρτώντο από τις νέες αυτές διοικητικές διαιρέσεις. **Η μεταρρύθμιση αυτή του Κλεισθένη είναι από τα σημαντικότερα Ειδωλοκλαστικά παραδείγματα στην ιστορία. Στράφηκε κατά βαθιά ριζωμένων βιωμάτων και αντιλήψεων για τη φύση της κοινωνικής συνοχής και τη θρησκευτική κύρωσή της. Και αντικατέστησε το πλέγμα κοινωνικών, θρησκευτικών και πολιτικών δομών που θεμελιωνόταν σε αυτά τα βιώματα και αντιλήψεις με άλλο, φορέα της Αρχής της Ελευθερίας, της αποδέσμευσης του ατόμου από τον νόμο του αίματος και της απελευθέρωσης της πολιτικής εξουσίας από τη μακραίωνη και μέχρι τότε ισχύουσα αρχή νομιμοποίησής της.**

Σημειώσαμε περιληπτικότερα και άλλα παραδείγματα στην Ιστορία ανάλογης δραματικής ανάκαμψης από μια διαλυτική πορεία, διαφόρων βαθμών επιτυχίας.

Η Ρώμη, σε διάφορες φάσεις της ιστορίας της, είχε να αντιμετωπίσει τέτοιες έσχατες προκλήσεις ζωής ή θανάτου. Είδαμε την ανανέωση του κόσμου (Renovatio Mundi) με την παγκοσμιοποίηση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και το ιδρυτικό πρόγραμμα του Αυγούστου.

Επισημάνουμε τις μεταρρυθμίσεις του Διοκλητιανού στο τέλος του 3ου

αιώνα μ.Χ. Η ειδωλοκλασία της Αναγέννησης είναι από τις μεγαλύτερες και χαρακτηριστικότερες στην ιστορία, Αναγέννηση όνομα και πράγμα. Ο Διαφωτισμός, το τέλος του

ancien
regime

, η Γαλλική Επανάσταση και η Γαλλική Αυτοκρατορία του Μεγάλου Ναπολέοντος, είναι μια ενδεικτική ανεπιτυχής προσπάθεια ανανέωσης. Οι μεταρρυθμίσεις στην Πρωσσία μετά την ήττα της από τον Ναπολέοντα το 1806 αποτελούν ένα άλλο ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο φαινόμενο, αφού έθεσαν τη βάση για την εκπληκτική προβολή γερμανικής καθολικής ισχύος (1806-1945). Σπουδαιότερο για την ανθρώπινη ιστορία εν γένει και εντέλει απεδείχθη το γεγονός της Αμερικανικής Επανάστασης και Ανεξαρτησίας, το αμερικανικό εγχείρημα να θεμελιωθεί εκ βάθρων, από τα ερείπια ενός αποικιακού χώρου, ένα νέο σύστημα που επέπρωτο να γίνει παγκόσμια ηγεμονία στις ημέρες μας. Όλες οι περιπτώσεις έχουν διδάγματα για την δική μας κατάσταση.

Σε όλες τις περιπτώσεις που εξετάσαμε, πληρούνται οι όροι που θεωρητικά συνηγάγαμε στην αρχή της ανάλυσής μας. Μάλιστα τόσο επιτυχεστέρες είναι οι αναβιώσεις, όσο τα πλάνα πραγματοποίησής τους ικανοποιούν τις συνθήκες αυτές. Κάθε παρέκκλιση άγει εις αποτυχία και τελική καταβύθιση. Βέβαια χρειάζεται το πακέτο των μεταρρυθμίσεων να εκφράζει σωστά και αρμονικά το πνεύμα των γενικών όρων και αρχών.

Και αυτό ακριβώς θα κάνουμε στις επόμενες πολλές συναντήσεις μας – θα εξειδικεύσουμε την απαραίτητη συνολική, ριζοσπαστική, ειδωλοκλαστική και απελευθερωτική επανάσταση που χρειάζεται η χώρα μας για να αναγεννηθεί από τη σήψη του Νεοελληνισμού και του Νεοελληνικού τέως καρκινώματος και νυν νεκρώματος. Θα την εξειδικεύσουμε στους διάφορους τομείς του κοινωνικού βίου, **(α)** κράτος και διοίκηση, **(β)** πολιτειακή θέσμιση και λειτουργία του πολιτικού συστήματος,

(γ)

πολιτιστική αναγέννηση,

(δ)

ανάταξη παιδείας,

(ε)

απελευθέρωση οικονομίας και

(στ)

εξωτερική και αμυντική πολιτική σε συντονισμό προς το Άνυσμα της Ιστορίας.

Την Πέμπτη 11 Μαρτίου στις 8.30 το βράδυ θα αρχίσουμε αυτή την περιπλάνηση δημιουργικής καταστροφής με τη μελέτη του Κράτους. Ο τίτλος είναι:

Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ:

ΑΠΟ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΦΕΟΥΔΑΡΧΙΑΣ

ΣΕ ΕΓΓΥΗΤΗ ΤΗΣ ΙΣΟΝΟΜΙΑΣ – ΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑΣ - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Θα αρχίσουμε από το έδαφος και τα θεμέλια, εγείροντας το οικοδόμημα ενός φυσικού κράτους που εξασφαλίζει στο άτομο την αυτοπραγμάτωσή του και έτσι μεγιστοποιεί τη δράση της κοινωνίας. Ποια είναι η αιτία ύπαρξης του κράτους, ποια η φύση και ποιος ο σκοπός (τέλος) του, και ποια η κατάλληλη μορφή για την εκπλήρωση αυτού του σκοπού. Ποια η δομική συγκρότηση και λειτουργικότητά του, αν είναι να εκφράζει παντού τη μορφή του και να επιτυγχάνει το τέλος (σκοπό) του. Πόσο μεγάλο η μικρό και πόσο ισχυρό η ανίσχυρο πρέπει να είναι και που το ένα και που το άλλο. Και πώς θα μεταβάλλουμε το νεοελληνικό Κράτος-Εξάμβλωμα (μια πελατειακή γραφειοκρατία εις εξυπηρέτηση της Νεοελληνικής φεουδαρχίας) σε Κράτος σύγχρονο και κλασσικό ταυτόχρονα. Για τον τελευταίο μοναδικό

συνδυασμό θα ανατρέξουμε στην κλασσική διατύπωση του κλασσικού ιδεώδους ενός κράτους – ιδεώδους πραγματοποιημένου στην Αθήνα του Χρυσού Αιώνα, στην Αθήνα που παρήγαγε τον Χρυσούν Αιώνα. Θα δούμε το γιατί και πώς του Θαύματος εκείνου. Και θα καταλάβουμε καλύτερα το γιατί και πώς του Νεοελληνικού μοναδικού Αντιθαύματος. Οπότε και θα ξέρουμε τι να κάνουμε.

Οι εκδηλώσεις της Σειράς Α γίνονται στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάρου Λόγου και Τέχνης, Πλατεία Γεωργίου Α', 2^{ος} όροφος.

Μετά την ομιλία ακολουθεί διεξοδική ανοικτή συζήτηση.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.